УДК 811.161.2'373.232.1:82-7-057.36]"364"

Г. П. Мацюк

ПРЕДМЕТНА СФЕРА ГУМОРИСТИЧНОЇ ОНОМАСТИКИ СЬОГОДНІ: РОЗБУДОВА ТЕОРІЇ ТА АНАЛІЗ НОВІТНІХ НОМІНАТИВНИХ РЕСУРСІВ

Стаття присвячена розкриттю стану й перспектив розвитку гумористичної ономастики як розділу лінгвістичної ономастики. Завдання дослідження: сформулювати теоретичні засади вивчення проблеми та застосувати їх для аналізу неопрацьованих лексичних ресурсів, зокрема військових псевдонімів у тексті кіноповісті Богдана Жолдака «Укри». Міждисциплінарний підхід і систематизовані ознаки поняття «лінгвістичний гумор» сприяють вияву закріплених за формами військових псевдонімів гумористичних компонентів та їхніх показників. Перспективи дослідження полягають в апробації результатів дослідження на матеріалі інших гумористичних текстів як виявах сміхової культури українців у час війни РФ проти України.

Ключові слова: *гумористична ономастика, міждисциплінарний підхід, військові псевдоніми персонажів художнього тексту, вторинна номінація, сигніфікативне значення, гумористичний компонент.*

Matsyuk, H. The Subject Domain of Humorous Onomastics Today: Developing the Theory and Analysing New Nominative Resources. *The article examines the current state and prospects of development of humorous onomastics as a branch of linguistic onomastics. The study aims to formulate the theoretical foundations of humorous onomastics and to apply them to the analysis of previously unexplored lexical resources, in particular military pseudonyms in Bohdan Zholdak's film novella Ukry. An interdisciplinary approach to the nature of linguistic humour is substantiated, integrating principles from humorous onomastics, humour theory, traditional and literary onomastics, text linguistics, and semiotics. The object of analysis, selected for the first time, comprises military pseudonyms of characters formed semantically from common nouns (20 units), as well as metalinguistic units—authorial statements (over 60 instances) describing the characters' traits and actions. These descriptions reflect the significative meanings associated with pseudonyms as units of secondary nomination. In addition to general scientific methods, the study employs linguistic methods of sampling, semantic and contextual analysis, and sociolinguistic interpretation. The findings demonstrate that a systematised understanding of the concept of "linguistic humour" enables the identification of humorous components encoded in military pseudonyms and their markers, including violations of logical-conceptual and social norms, the juxtaposition of incompatible features, and the combination of neutral and expressive-evaluative lexemes. The study concludes that*

https://doi.org/10.34142/23127546.2026.64.09

CC BY NC

humorous onomastics offers an effective framework for analysing new nominative practices emerging in wartime discourse. Prospects for further research include testing the proposed approach on other humorous texts that manifest Ukrainian laughter culture during the war between the Russian Federation and Ukraine.

Keywords: *humorous onomastics, interdisciplinary approach, military pseudonyms in literary texts, secondary nomination, significative meaning, humorous component.*

Вступ

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою розвитку положень гумористичної ономастики як розділу літературної ономастики про людину в екстремальних умовах воєнного повсякдення. Такий ракурс аналізу наближає до розуміння одного з багатьох прикладів трансформації мовної картини світу українців у час війни, виявляючи, як в умовах опору ворогові вони маркують себе та побратимів. Звідси поява гумористичних художніх творів про війну актуалізує нові об'єкти номінації – військові псевдоніми, або позивні, що потребують лінгвістичного осмислення як потенційні одиниці генерування комічного. Вибір для аналізу кіноповісті Богдана Жолдака «Укри» (2015 р.) зумовлений новаторським ідіостилем письменника, що базується на стихії народного усміху, живої розмовної мови та свідомій деконструкції надмірного пафосу (Семків, 2024; Герасименко, 2021 : 14; Трофименко, 2016 : 162–164). Військові псевдоніми в тексті кіноповісті – це мовні знаки, що народжуються в діалозі, мовній грі, а подекуди й у помилці, і стають репрезентативним матеріалом для вивчення гумористичного принципу номінації.

Системний підхід до розкриття питань гумору в художньому тексті ілюструють праці зарубіжних й українських учених. Одним із фундаторів теорії лінгвістичного гумору є Сальваторе Аттардо, який у низці фундаментальних праць (Attardo, Raskin, 1991; Attardo, 2002; Attardo, 2001; Attardo, 2017; Attardo, 2019; Attardo, 2020) першим застосував інтегрований підхід до аналізу комічного, синтезуючи здобутки семіотики, семантики, соціолінгвістики та прагматики. Його загальна теорія вербального гумору стала методологічним підґрунтям для багатьох сучасних розвідок. Свою роль у розбудові теорії відіграли й інші дослідження (Meyer, 2000; Krikmann, 2006 та ін.).

В українському мовознавстві теоретичні засади гумористичної ономастики як напряму літературної ономастики заклав Юрій

Карпенко. Дослідник обґрунтував принципи творення онімів у художньому тексті та визначив прізвища й імена персонажів за ключові об'єкти аналізу (Карпенко, 2003; Карпенко, 2006). Попри значну кількість праць, присвячених природі комічного на матеріалі онімів української, англійської, німецької та ін. мов (Кобякова, 2007; Горбач, 2017; Євтушенко, 2019; Блинова, Зернецька, 2021; Ущаповська, Черниш 2024 та ін.), гумористична ономастика все ще залишається в межах загальних студій літературної онімії (Карпенко, 2006; Попович, 2008; Сколоздра, 2010; Кузьмич, 2015), не набуваючи статусу самостійного напряму аналізу через відсутність розбудови її інструментарію, теорії та термінологічної бази, а також інституційних центрів вивчення гумору, для прикладу, спеціалізованих періодичних видань, див. журнал «The European Journal of Humour Research».

З вивченням гумористичного принципу номінації на матеріалі новітніх ресурсів корелюють дослідження про природу військового антропонімікону (Павликівська, Прокопчук, 2020; Чучка, 2001; Karpenko, Neklesova, 2024; Matsyuk, 2022) та праці з теорії вторинної номінації в семіотичному аспекті (Тараненко, 2004; Косенко, Рябовол, 2018).

Попри ґрунтовний аналіз гумористичного ономастикону в художніх творах довоєнного часу, питання породження гумору онімними засобами в текстах про сучасну війну залишається малодослідженим. Невирішеним завданням є й верифікація гумористичного потенціалу вторинної номінації (позивних), які виникають в екстремальних умовах бойових дій і фіксуються в сучасній прозі. Зокрема, потребує деталізації механізм переходу апелятива у власну назву з набуттям специфічного гумористичного компонента сигніфікативного значення. Потреба віднайти відповіді на ці питання зумовила вибір кіноповісті «Укри» як джерела неопрацьованих номінативних ресурсів – військових псевдонімів персонажів.

Мета дослідження – розкрити аспекти розвитку гумористичної ономастики й апробувати розроблену теоретичну модель аналізу на нових лексичних об'єктах. **Завдання**: 1. Сформулювати теоретичні засади дослідження питань гумористичної ономастики. 2. Дослідити формування гумористичного змісту сигніфікативного значення військових псевдонімів на прикладі одиниць кіноповісті Богдана Жолдака «Укри».

Методи дослідження

Для досягнення мети використано комплекс загальнонаукових (аналіз, синтез) і лінгвістичних методів: суцільної вибірки (формування бази даних); описовий (класифікація онімів); зіставний (порівняння первинних і вторинних значень за лексикографічними джерелами); семантичний і контекстуальний (виокремлення гумористичного змісту в структурі сигніфікативного значення, виявлення точок виникнення комічного ефекту). Об'єктом дослідження обрано форму та зміст військових псевдонімів як мовних знаків у художньому тексті. Предметом аналізу були показники гумористичних компонентів у сигніфікативних значеннях, пов'язаних із формою досліджуваних одиниць. Джерельною базою слугують не тільки позивні персонажів кіноповісті, утворені семантичним способом в актах вторинної номінації (20 одиниць), але й висловлювання автора про героїв твору, що відображають нову сигніфікативну співвіднесеність військових псевдонімів у тексті (понад 60 металінгвістичних одиниць).

Методика аналізу передбачає реконструкцію онімів від словникових значень (апелятивів) до набутих у тексті сигніфікативних значень з виокремленням показників породження гумору на рівні авторського наративу.

Наукова новизна роботи полягає в розширенні теоретичного інструментарію гумористичної ономастики через дослідження гумористичного принципу номінації персонажів, імена яких утворені семантичним способом на базі загальновживаних слів у мілітарному дискурсі, а також в апробації отриманих теоретичних результатів у ході аналізу військових псевдонімів у першому з гумористичних художніх творів про війну РФ проти України.

Виклад основного матеріалу

1. Теоретичні засади дослідження питань гумористичної ономастики. У зарубіжному мовознавстві лінгвістика гумору сьогодні – це «динамічна та швидкозмінна галузь» (Attardo, 2019 : 1), яка стала самостійним напрямом у мовознавстві, охоплюючи теоретичні питання щодо різних, зокрема й онімних, об'єктів аналізу. В українському мовознавстві питання, пов'язані з гумористичним змістом антропонімів чи топонімів, розв'язує літературна ономастика, куди увійшли обґрунтовані в працях Юрія Карпенка питання гумористичної ономастики.

1.1. Теорія гумористичної ономастики й потреба її розвитку щодо новітніх лексичних ресурсів. Теорію розкриває (чи не вперше цілісно) стаття Юрія Карпенка «Гумористичний принцип у літературній ономастиці» 2003 р. про три засадничі принципи функціонування власних назв у художньому тексті: ліричний, епічний і гумористичний. Нас цікавить гумористичний, визначений як «сполучення несполучуваного» та свідома «настанова на сміх» (Карпенко, 2003 : 360). Його ілюструють чотири різновиди ономастичної трансформації. Насамперед фонетичний: видозміни форми прізвища, що створюють кумедні або іронічно-образливі асоціації; морфологічний, в основі якого гра з граматичними категоріями (уживання множини замість однини, зміна відмінкових форм, перехід прізвища-іменника в дієслово); словотвірний, тобто творення жартівливих оказіоналізмів, де сема гумору є облігаторною для виокремлення оніма з-поміж нейтральних утворень. Правда, учений не пояснив опрацювання одиниць лексичного рівня, зазначив тільки про «зіштовхування різних найменувань» або підкреслену заміну одного імені іншим (Там само: 42).

Розвиваючи свої теоретичні положення у праці «Гумористична ономастика» 2006 р., Юрій Карпенко, наголошував: кожний автор може досягати комічного ефекту як ситуативно, так і суто мовними засобами; найпростішим, але дієвим прийомом є надання персонажам комічних найменувань, корельованих із їхніми рисами чи заняттями.

Важливим для нашого аналізу обираємо висновок ученого про те, що саме різні види семантичного суміщення формують гумористичну сему (Карпенко, 2006 : 20–24). Ураховуючи, що «гумористична сила» власних назв залежить не лише від жанру, а й від ідіостилю автора, лінгвістична інтерпретація військових псевдонімів як нових об'єктів номінації засобами лексичного рівня ілюструє не тільки застосування теорії вченого, але прямий її розвиток.

1.2. Розбудова теорії гумористичної ономастики у зв'язку з опрацюванням нових об'єктів номінації в тексті кіноповісті Богдана Жолдака. Твір «Укри» автор присвятив Георгію Тороповському (позивний «Hunter») – наймолодшому 17-річному учаснику війни часів АТО, розвіднику 40-го батальйону «Кривбас», який загинув у вересні 2014 року. Письменник наділяв своїх персонажів позивними

на початковому етапі формування новітньої традиції мілітарного назовництва (2014–2015 рр.), що була тісно пов'язана з гібридним характером тогочасної війни. Водночас Б. Жолдак свідомо апелював до традиції військових псевдонімів ХХ століття (періоду визвольних змагань ОУН/УПА). Можливо, саме тому персонажі кіноповісті часто мають два або більше позивних: «*Мустанг*» / «*Мічурін*»; «*Псіх*» / «*Психолог*»; «*Помазок*» / «*Джура*» та ін. (у минулому ця ознака свідчила про конспірацію при зміні бойового середовища носія псевда).

Оскільки ключовим завданням нашого дослідження є виокремлення гумористичного компонента, іншими словами, гумористичної семи, у структурі нового сигніфікативного значення на перетині словникового апелятива та його нової контекстуальної ролі як семантичного деривата, для вирішення цього питання потрібно розбудувати теорію гумористичної ономастики новими компонентами – положеннями теорії лінгвістичного гумору, традиційної та літературної ономастики, лінгвістики тексту, семіотики.

Відомо, що коріння лінгвістики гумору сягає античності, а її становлення відбувалося на перетині ідей А. Бергсона, З. Фрейда та класичних лінгвістичних концепцій В. Раскіна, В. Пілічелло, С. Аттардо. У ході розвитку лінгвістичної гуморології навіть звучала зневіра щодо можливої продуктивності теорій гумору на фоні детального аналізу їхніх причинно-наслідкових зв'язків. Наприклад, ці думки висловив Арво Крікман, який проаналізував теорію бісоціації Артура Кестлера, теорію жартів Віктора Раскіна, загальну теорію вербального гумору Віктора Раскіна та Сальваторе Аттардо, його теорію каламбурів і лінійної теорії гумору, теорію гумору та прагматичних максим, теорію логічних механізмів жартів (Krikmann, 2006). Попри тривалі дискусії щодо продуктивності окремих теорій на тлі аналізу причинно-наслідкових зв'язків комічного в сучасному мовознавстві прийняті консенсусні положення. Це стосується тріади базових теорій творення гумору: *теорії полегшення* (фізіологічне зняття напруги), *теорії невідповідності* (порушення раціонального шаблону) та *теорії переваги* (відчуття тріумфу), а також комунікативного аспекту: визнання функцій, що об'єднують комунікантів, зокрема ідентифікації та роз'яснення (Meyer, 2000 : 310).

Категорію гумору дослідники інтерпретують як когнітивний досвід внутрішнього переосмислення соціокультурної реальності,

що спричиняється до «веселого» стану розуму (Meyer, 2000 : 311; Attardo, 2019 : 18). У межах нашого дослідження пріоритетним є *лінгвістичний гумор*, зафіксований у писемній формі, де термін *гумор* постає родовою назвою щодо предмета гумористичних студій (Attardo, 2020 : 6, 24–25). Ураховуємо і родо-видовий зв'язок термінів *гумор–комічний:* «Гумор (лат. humor – волога) – особливий вид комічного, в якому поєднується зовні комічне трактування предмета зображення з внутрішньою серйозністю; зображення смішного в жартівливому, добродушному тоні» (Загнітко, 2012, т. 2: 181).

Положення традиційної ономастики про військовий псевдонім, або псевдо чи позивний, ілюструють тривалу традицію від вивчення конспіративних імен воїнів ОУН/УПА, де акцентувалася езотерична (маскувальна) функція до сучасного мілітарного ономастикону. В умовах повномасштабної війни термін *позивний* став не лише ідентифікатором радіозв'язку, а й повноцінним антропонімом, що виконує номінативну, диференційну й езотеричну функції (Павликівська, Прокопчук, 2020 : 303; Мацюк 2024 : 95–96). Терміни *військовий ономастикон, військовий псевдонім* зафіксовані в словнику ономастичних термінів (Karpenko, Neklesova, 2024), але відповідники на позначення лінгвістичної інтерпретації цих понять у художньому тексті не подані.

Літературна (літературно-художня) ономастика досліджує ономастичний простір творів, розкриваючи розвиток національної антропосистеми через авторське багатство мови. Вивчення власних назв сьогодні інтегроване зі стилістикою, лексикологією та когнітивістикою. У межах нашого аналізу важливими є як парадигматика (опис тематичних розрядів онімів у тексті), так і синтагматика (включення онімів у контекст, актуалізація конотативних сем, реалізація переносних значень) цих одиниць у художньому тексті (Карпенко, 2006; Сколоздра, 2010 : 355–356, 358).

З погляду семіотики, за формою військового псевдоніма як знака вторинної номінації закріплюється нове сигніфікативне значення. Його відображають металінгвістичні висловлювання автора – від коротких реплік до розлогих роз'яснень генези імені та характеристики її носія в різних ситуаціях. Вторинну номінацію дослідники часто ототожнюють зі стилістичною номінацією, оскільки вона базується на здатності мислення асоціативно пов'язувати предмети та явища навколишнього світу (Косенко, Рябовол, 2018: 18). Б. Жолдак

у кіноповісті «Укри» використовує не лише традицію українського захисного назовництва, а й сучасний живий досвід учасників АТО, створюючи оцінні й образні назви як засоби породження гумору.

Оскільки художній текст функціонує в межах трьохелементної структури (автор (адресант) → текст → читач (адресат)) (Загнітко, 2011: 748), то кіноповість постає як реалізація комунікативних намірів її автора. Читач у цьому процесі дешифрує зміст тексту й гумористичних компонентів, закріплених за формою військових псевдонімів. Ураховуємо особливості комунікації автора та читача: «1) *мовець*, *слухач* і *текст* як загальні терміни для прототипних ролей гумористичного обміну, та 2) термін *гумор* як загальний термін для стимулу (без будь-яких подальших спроб розмежування між підтермінами, такими як комічне та глузування або іронія та сарказм), 3) термін *веселість* для емоційної реакції, та 4) терміни *сміх* та *посмішка* для явних, фізичних реакцій» (Attardo, 2020 : 1).

Для розкриття гумористичних компонентів сигніфікативних значень позивних систематизуємо ключові ознаки поняття «лінгвістичний гумор»: а) гумор – це складний психоментальний феномен, втілений вербально, який є процесом і результатом мовної діяльності автора і має етнічне забарвлення, тому що орієнтований на традиції носіїв мови; б) авторські гумористичні висловлювання «прагматично спрямовані на те, щоб розвеселити, створити гумористичний ефект, викликати в адресата стан релаксації», містять авторську оцінку і уявлення про події і є свідченням авторської мовотворчості (Кобякова, 2007: 22); в) логіко-поняттєві порушення норми в авторській інтерпретації ілюструють порушення принципу кооперації за Грайсом і сприяють реалізації ефекту ошуканого сподівання (Євтушенко, 2019:15); г) гумор «піддає сумніву суспільні норми, а ефект комічного викликає сміх своєю невідповідністю цим нормам» (Ущаповська, Черниш, 2024: 54); ґ) гумористичний ефект можна досягнути через форму мовного знака (Євтушенко, 2019: 15); д) гумористичний ефект поєднує витоки, джерела, авторські засоби кодування та зворотний процес декодування мовних знаків чи інформації висловлювання в цілому; ж) компонентами вираження гумору є певні «протиріччя, відхилення від структурно-мовних і комунікативно-прагматичних норм», які зумовлюють появу другого плану, що «різко контрастує з першим» (Блинова, Зернецька, 2021: 41).

Очевидно, що міждисциплінарний підхід до розкриття питань гумористичної ономастики постає як синтез її ідей і положень лінгвістики гумору, традиційної та літературної ономастики, лінгвістики тексту й семіотики та створює необхідний теоретичний фундамент для пізнання гумористичного принципу номінації в цілому й виокремлення гумористичного компонента, закріпленого за формою військового псевдоніма в сучасному художньому дискурсі про війну зокрема.

2. Гумористичний компонент сигніфікативного значення військових псевдонімів у кіноповісті Богдана Жолдака «Укри» як нових лексичних ресурсів. Військові псевдоніми, утворені семантичним способом в актах вторинної номінації, ще не набули належної лінгвістичної інтерпретації на матеріалі художніх текстів про війну.

2.1. Невербальний (сміховий) контекст функціонування позивних. Взаємодія персонажів у кіноповісті має діалогічний характер і нерозривно пов'язана зі сміхом як невербальним засобом комунікації. Як зазначав Анрі Бергсон, сміх є груповою ознакою, що таїть у собі «думку про згоду» та протиставляє групу іншим спільнотам (Бергсон, 1994 : 19–20). Учений обґрунтував принципи комічності через вияви повторення, інверсію соціальних ролей і виявлення «механічності» в живому (Там само : 40–50, 83).

Склад лексико-семантичного поля «СМІХ» у кіноповісті «Укри» формують лексеми: *усміхатися, підсміюватися, удавати усмішку, пожартувати* та ін. Контекстуальні синоніми *регіт, реготати, гиготнути* посилюють інтенсивність вияву емоцій. Сміх у творі має різну природу та потужність. Наприклад, він буває колективний: «дружно підхопив гурт і дружно реготнув» (с. 21), «всі радісно реготнули» (с. 34); індивідуальний**:** «криво усміхався» «*Хантер*» (с. 20), «весело виправив» «*Джура*» (с. 20), «ніжно підсміювалася в рацію» Галя-«*Чупакабра*» (с. 163) і навіть удаваний чи захисний: «кожен удав усмішку» (с. 20), «куцо пожартував» «*Мічурін*» (с. 115).

Валентні характеристики лексем на позначення сміху (сполучуваність із прислівниками *дружно, радісно, криво, весело, куцо, ніжно*) посилюють емоційне наповнення тексту, виявляючи психологічні стани героїв. Усі відповідники поля «СМІХ» підпорядковані значенню гумору як «зображення смішного в жартівливому, добродушному тоні» (за А. Загнітком).

Лексеми на позначення сміху маркують у тексті так звані «ономастичні події» – ситуації, коли виникнення або вживання військового псевдоніма провокує сміхову реакцію. Сміх тут виконує подвійну роль: він є засобом соціальної консолідації групи («своїх») та захисним механізмом, що нівелює страх смерті в умовах війни.

2.2. Позивні, утворені семантичним способом від загальновживаних слів. Неофіційні імена в тексті твору позначають адресантів й адресатів міжособистісної комунікації – захисників України та ворогів. Військові псевдоніми вводять персонажів у середовища «Добровольчий корпус» і «Вороги» (сепаратисти, російські військові).

У склад позивних українських військових потрапили імена: «*Мустанг*» / «*Мічурін*»; «*Псіх*» /»*Псих*»/ «*Психолог*»; «*Помазок*» / «*Джура*»; «*Столиця*» / «*Хантер*»; «*Звіробій*»; «*Сивий*»; «*Чупакабра*»; «*Петруччо*»; «*Баняк*»;«*Булига*». Більшість твірних основ мають нейтральне словникове значення, за винятком суржикового *псіх* (лайливе). За походженням ці назви є **відапелятивними:** «*Сивий*» (колір/вік), «*Баняк*» (побут), «*Чупакабра*» (зоонім), «*Психолог*» (діяльність), «*Булига*» (флоронім – отруйний болиголов), а також **відонімними утвореннями, як** «*Мічурін*» *чи* «*Петруччо*».

2.3. Гумористичні компоненти в закріплених за формами знаків нових сигніфікативних значеннях. Аналізуючи гумористичний потенціал онімів, ураховуємо положення Юрія Карпенка про зв'язок гумору з прикметами та властивостями денотатів.

«Мустанг» / «Мічурін». Лейтенант, носій цих псевдонімів, характеризується запальним характером й інтуїцією. Псевдо «*Мустанг*» асоціюється з диким конем, що підкреслюється його «бойовим гопаком» під обстрілами (с. 25). Поява його нового імені «*Мічурін*» відбувається через конкретну подію: нічне пересаджування дерева-орієнтира для дезорієнтації ворога. Нове сигніфікативне значення містить гумористичну сему через зміну соціальної ролі (військовий замість селекціонера) та неочікуване зіставлення: персонаж не знає породи дерева, на відміну від наукового прототипа. Комізм ґрунтується на каламбурі й семантичному суміщенні несумісного.

«Псіх» / «Псих» / «Психолог». Боєць Жора отримав ці псевдоніми за аналітичні здібності («чуйку»). Гумористичний ефект виникає через порушення логіко-понятійної норми в метафорі: він «хребтом чув зміни в дійсності» (с. 49). Позивному «*Псіх*» притаманне ошукане

сподівання: читач очікує неврівноважену особу, а зустрічає інтелектуала. Автор поєднує лайливий суржик із нормативним терміном, ототожнюючи псевдоніми: бійця «прозивали Псіхом, тобто Психологом» (с. 50). Комізм посилюється через професійну дихотомію: діяльність «саморобного психолога» (с. 52), чиї накази виконують професіонали, створює ситуативну двозначність і гумористичну гру власних імен.

«***Помазок*» / «*Джура*»**. Спершу військовик мав позивний «*Помазок*» через побутову звичку довго голитися з використанням щіточки. Згодом персонаж свідомо змінює його на патріотичний «*Джура*», що асоціативно пов'язує воїна з козацьким зброєносцем. Гумористична сема закріплюється через авторське висловлювання: персонаж «хвалився, що тепер щелепами чує підліт снарядів» (с. 20). Тут наявне порушення норми через поєднання непоєднуваного (*щелепи – снаряди*), адже кістка позбавлена органів чуття.

«***Звіробій*»**. Військовий псевдонім є прикладом **вторинної номінації з багатошаровою сигніфікативною структурою**, що поєднує культурні, біографічні й оцінні компоненти. На інтертекстуальному рівні ця назва може асоціюватися з однойменним твором Фенімора Купера, однак у межах кіноповісті вона переосмислюється через індивідуальний досвід персонажа – його зв'язок із рестораном «Звіробій», куди він у мирний час збував упольовану дичину.

І**нформація сигніфікативного значення розкриває різні етапи життя на підставі** поєднання нейтральних (*звіробій, мисливець, випускник пединституту*) й емоційно-експресивних (*браконьєр, розумник, мудак*) номінацій. Уже їхнє протиставлення створює **гумористичний ефект**, оскільки поєднує несумісні оцінні характеристики в межах одного образу.

Автор частково **нейтралізує негативну конотацію лексеми** *браконьєр*, порушуючи усталені логіко-поняттєві норми за допомогою зближення значення відповідника *звіробій* до *мисливець* (у тексті: «*Звіробій – це значить мисливець*»). Звідси псевдонім набуває значення, узгодженого із соціально прийнятною нормою.

В іншому контексті сигніфікативне значення містить **парадоксальне зіставлення** *браконьєрство – праця*. Автор свідомо вводить цей зв'язок у контекстуальний асоціативний ряд *браконьєрство – полювання – праця*, що суперечить юридичним нормам. Протиправна

діяльність у цивільному житті подається як різновид професійної вправності в боротьбі з ворогом. Гумористичний ефект псевдоніма формується через **контраст між нормативним і девіантним, соціально схвалюваним і осуджуваним**, а також через зіставлення різних життєвих ролей персонажа – від маргіналізованого досвіду в минулому до ефективної реалізації його навичок у бойових завданнях.

«***Сивий***». Псевдонім утворений семантичним способом і мотивований віковою ознакою та життєвим досвідом. Сигніфікативне значення містить гумористичну інформацію, пов'язану не лише з віком, а й певною консервативністю, механічністю мислення та неузгодженістю із сучасними реаліями, що відповідає одному з принципів комічного (за Анрі Бергсоном – ефект «механічного, накладеного на живе») (Бергсон, 1994 : 56). Комічність образу реалізується через низку ситуаційних і мовних контрастів: персонаж, перебуваючи в умовах війни, зберігає звички мирного життя (задивляється на жінок і не сприймає зміст повідомлення через емоційне відволікання); використовує архаїзовану лексику (*схрон* замість *бліндаж*), імовірно, ототожнюючи себе з воїнами ОУН–УПА; демонструє неадекватне розуміння сучасних технологій (планшет як кухонна дошка, «щоб цибульку різати»); переносить застарілі практичні моделі на нову техніку (танк «можна завести, як трактор»).

Наведені приклади демонструють гумористичний ефект імені через порушення логіко-поняттєвих і соціальних норм, а також через зіставлення семантично віддалених понять: *схрон – бліндаж*, *очі – зміст повідомлення*, *планшет – цибулька – морква*, *танк – трактор*.

«***Столиця***» / «***Хантер***». Військовий псевдонім бійця-інтелектуала, обізнаного з інформаційними технологіями, із виразними гуманістичними рисами та готовністю допомагати цивільним. У тексті кіноповісті обидва псевдоніми функціонують як **взаємозамінні антропонімні варіанти**: «*Столиця*» маркує соціально-культурне походження персонажа (зв'язок із Києвом), тоді як «*Хантер*» актуалізує його функціонально-рольову характеристику на війні.

Сигніфікативне значення виражають одиниці з нейтральним значенням (*земляк*) й **емоційно-експресивним забарвленням**: *гуманіст сраний, дурачок столичний, дурило київське, столичний парубок, столичний фацет, столичний піжон*. У бойовому контексті ці назви виконують функцію **психологічної розрядки**, створюючи гумористичний

ефект через поєднання зниженої оцінки із ситуацією підвищеної напруги під час виконання бойового завдання.

Гумористичний компонент базується на **контрасті між об'єктивними властивостями предмета та суб'єктивною реакцією персонажа**. Працюючи з трофейним планшетом, *«**Влад-Столиця**, він же **Хантер**, хутко пробігся пальцями <…> й застогнав, як від оргазму»*. Очевидною є невідповідність між утилітарною дією та гіперболізованою емоційною реакцією. Звідси гумористичний потенціал номінації «*Столиця*» / «*Хантер*» зумовлений **порушенням логіко-поняттєвих норм і контрастним зіставлення лексичних засобів,** що характеризують як самого персонажа, так і ставлення до нього з боку інших.

«Чупа» / «Чупакабра». Військовий псевдонім контррозвідниці Галі, привабливої, кмітливої та відважної. Позивний *«Чупа»* функціонує як усічена, інтимізована форма імені, тоді як «*Чупакабра*» є метафоричною номінацією, сформованою на основі асоціативного переосмислення бойового досвіду персонажа. У сигніфікативному значенні цих назв актуалізуються гумористичні семи, що виникають унаслідок порушення очікуваних норм і поєднання несумісних характеристик через низку контрастних деталей: використання предметів подвійного призначення (дзеркальце – водночас для догляду за зовнішністю і для спостереження за ворогом); нетипового висловлення (бажання отримати кулемет як винагороду за успішну бойову операцію); маркованого подарунка – бронетранспортера «Чупакабра», названого побратимами на честь героїні. Гумористичний потенціал посилює гіперболізація образу: забруднена кров'ю ворогів, героїня асоціюється з «чупакаброю» – міфічною істотою. Така асоціація ґрунтується на зіставленні реального й фантастичного, що створює ефект семантичної напруги і її комічного переосмислення.

Отже, номінація «*Чупа*» / «*Чупакабра*» реалізує гумористичний принцип через контраст між естетичною привабливістю та гротескною гіперболізацією, тобто на підставі порушення логіко-поняттєвих норм у характеристиці денотата.

У творі зафіксовані військові псевдоніми «*Петруччо*», «*Баняк*», «*Булига*», які не супроводжуються авторськими висловлюваннями. Відсутність контекстуальної інтерпретації не дає змоги реконструювати **порушення логіко-поняттєвих норм** чи виявити механізми поєднання неочікуваних семантичних ознак, що зазвичай формують

гумористичний ефект. Можливим залишається лише **гіпотетичне тлумачення мотивів вторинної номінації.** Так, псевдонім *«Петруччо»* може асоціюватися з персонажем драми Шекспіра *«Приборкання норовливої»*, тоді як у випадках «*Баняк*» і «*Булига*» гумористичний компонент, імовірно, реалізується через **переносне вживання загальновживаних лексем**: *баняк* (у значенні ‘розумна людина’) та *булига* (назва отруйної рослини). Правда, відсутність авторського коментаря не дозволяє остаточно визначити їхню сигніфікативну структуру в межах тексту.

Потрібно пам’ятати, що текст відображає мовну ситуацію на період 2015 року, коли декомунізація не зачепила таких знаків, як *Мічурін*. Письменник не міг передбачати подальших суспільно-політичних трансформацій, зокрема процесу деколонізації в час повномасштабного вторгнення РФ на територію України, спрямованого на усунення з публічного простору назв, пов’язаних не лише з комуністичною ідеологією, а й із діячами культури та науки Російської імперії, СРСР і РФ.

Що ж до персонажів соціогрупи «Вороги», то вони також отримують військові псевдоніми, сформовані **семантичним способом від загальновживаних одиниць російської мови**, це підкреслює їхню «інакшість» мовної репрезентації.

Висновки

Здійснене дослідження засвідчило розбудову теорії гумористичної ономастики Юрія Карпенка (в аспекті використання нових одиниць лексичного рівня для реалізації гумористичного принципу номінації) шляхом застосування міждисциплінарного підходу. Він посприяв аналізу нових об’єктів номінації – військових певдонімів кіноповісті «Укри» Богдана Жолдака. Утворені семантичним способом, ці неофіційні імена персонажів відображають індивідуальні риси денотатів і водночас фіксують колективні уявлення про них у середовищі військової спільноти.

Виявлено, що за всіма формами військових псевдонімів в актах вторинної номінації закріплені сигніфікативні значення з **порушеними логіко-поняттєвими та соціальними нормами**, із зіставленням несумісних ознак і поєднанням нейтральних й експресивно-оцінних номінацій як показниками гумористичних компонентів. Такі позивні

в тексті кіноповісті виконують функцію психологічної розрядки, знижують рівень напруги, сприяють внутрішньогруповій єдності представників середовища «Українські військовослужбовці», виступають засобом оцінювання та інтерпретації реальності, поєднуючи трагічний досвід війни і його осмислення.

Підтверджено, що гумористичну ономастику сьогодні потрібно розгляати як один з ефективних інструментів мовної репрезентації воєнного досвіду, у якому власні назви стають носіями складних когнітивних, емоційних і соціокультурних смислів й інструментом формування «сміхової культури» сучасної війни через семантичний дисонанс між буденністю твірного слова й онімом. Закріплення гумористичного змісту за цими одиницями є технікою, що відображає військову повсякденність України в постмодерністському тексті.

Перспективи дослідження проблем гумористичної ономастики вбачаємо в подальшій верифікації принципу гумористичної номінації у творах інших авторів. Це необхідно для відображення сучасної мовної картини світу українського суспільства, що проживає своє повсякдення в екстремальних умовах травматичного досвіду війни РФ проти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бергсон, А. (1994). *Сміх*. Київ: Дух і Літера. **2. Блинова**, І. А., Зернецька, А. А. (2021). Гумор як різновид комічного: критерії виокремлення, теорії реалізації і засоби вираження. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, *32 (71)*, *1*, *2*, 35–43. **3. Герасименко**, Н. В. (2021). Воювати сміючись: до питання гумору та сатири в сучасній воєнній прозі. *Сучасна філологія: тенденції та пріоритети розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 21–22 травня 2021 року)*. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 14–17. **4. Горбач**, О. С. (2017). Ономастикон українських сатирично-гумористичних текстів кінця ХХ-початку ХХІ століття (Дис. … канд. філол. наук). Камянець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. **5. Євтушенко**, Н. І. (2019). Каламбур як компонент ситуативного гумору в оповіданнях О. Генрі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, *39*, *3*, 14–18. **6. Жолдак**, Б. (2015). Укри. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. **7. Загнітко**, А. П. (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни*. (Т. 2). Донецьк: ДонНУ. **8. Загнітко**, А. П. (2011). *Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис.* Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО». **9. Карпенко**, О. Ю. (2006). Про літературну ономастику та її функціональне навантаження. *Записки з ономастики*, *9*, 68–74. **10. Карпенко**, Ю. О. (2006). Гумористична ономастика. *Мовознавство*, *2/3*, 19–25. **11. Карпенко**, Ю. О. (2003). Гумористичний принцип у літературній ономастиці. *Записки з ономастики*, *7*, 36–45. **12. Кобякова**, І. К. (2007). *Креативне конструювання*

вторинних утворень в англомовному художньому дискурсі. Вінниця: Нова книга. **13. Косенко**, Н. М., Рябовол, С. Л. (2018). Функціонування одиниць повторної номінації у художньому тексті. *Проблеми загального і слов'янського мовознавства, 2,* 16-24. **14. Кузьмич**, О. Я. (2015). Мовні засоби творення комічного в українській прозі кінця 20 століття–початку 21 століття (Автореф. дис. … канд. філол. наук). Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. **15. Мацюк**, Г. (2024). Лексична база військових псевдонімів українських захисників: динаміка змін. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, *76*, 93–107. **16. Наумова**, Т. М. (2004). Номінація особи у сатирично-гумористичних текстах Івана Франка та Володимира Самійленка (Автореф. дис. ... канд. філол. наук). Київ: КНУ імені Тараса Шевченка. **17. Павликівська**, Н. М., Прокопчук, Л. В. (2020). *Псевдоніми в антропонімійній системі української мови.* Рига: Izdevnieciba "Baltija Publishing". **18. Попович**, А. С. (2008). *Мовностилістичні особливості української сатиричногумористичної прози*. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А.. **19. Семків**, Р. (2024). Читання з гумором: 11 найсмішніших текстів української літератури. *Читомо*. 01.04.2024. Узято з https://chytomo.com/chytannia-z-humorom-11-najsmishnishykh-tekstiv-ukrainskoi-literatury/ **20. Сколоздра**, О. (2010). Літературно-художня ономастика як предмет дослідження у вищій школі. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 50, 355–360. **21. Тараненко**, О. О. (2004). Номінація. В *Українська мова: енциклопедія* (В. М. Русанівський та ін., ред.). 2-ге вид. (с. 421–423). Київ: Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана. **22. Трофименко**, Т. В. (2016). Сучасна українська література про війну на Сході: поетика пригод. *Мільйон історій: поетика пригод у літературі та медіа: зб. наук. матеріалів конференції (Бердянськ, 22–23 вересня 2016 р.)*. (с. 162–164). Бердянськ: БДПУ. **23. Ущаповська**, І. В., Черниш, Є. С. (2024). Різновиди комічного та особливості їхнього мовного вираження в англомовних творах (на матеріалі творчості Т. Пратчетта). *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, *35 (74)*, *4*, *2*, 154–160. **24. Чучка**, П. П. (2001). Українські псевдоніми: статус, структура і функції. *Наукові записки Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки*, *37*, 232–238. **25. Attardo**, S. (2019). Humor in language. *Oxford Research Encyclopedia*, *Linguistics*, 1–25. **26. Attardo**, S. (2001). Humorous Texts: a Semantic and Pragmatic Analysis. Berlin and New York: Mouton de Gruyter. **27. Attardo**, S. (ed.). (2017). *The Routledge handbook of language and humor.* Taylor & Francis. **28. Attardo**, S. (2020). *The Linguistics of Humor: an Introduction.* Oxford: Oxford University Press. **29. Attardo**, S. (2002). Translation and Humour: an approach based on the General Theory of Verbal Humour (GTVH). *The Translator*, *8(2)*, 173–194. **30. Attardo**, S., Raskin, V. (1991). Script theory revis(it)ed: Joke similarity and joke representation model. *Humor, 4,* 293–347. **31. Karpenko,** O., Neklesova, V. (2024). *Dictionary of Ukrainian Onomastic Terminology.* Sumy: University Book. **32. Krikmann**, A. (2006). Contemporery linguistic theories of humor. *Folklore : electronic Journal of Folklore*. Retrieved from https://www.semanticscholar.org/paper/Contemporary-Linguistic-Theories-of-Humour-Krikmann/1875c0451d135530f74f309b01d4d29de32d3782 **33. Matsyuk**, H. (2022). Language and war in Ukraine: Unofficial names in the socio-group "Ukrainian military" as a marker of interpersonal communication. *Onoma*, *57*, 197–216. Retrieved from https://onomajournal.org/vol-57/, DOI: 10.34158/ONOMA.57/2022/13 **34. Meyer**, J. C. (2000). Humor as a Double-Edged Sword: Four Functions of Humor in Communication. *Communication Theory*, *10*, 310–331.

REFERENCES

1. **Berhson**, A. (1994). *Smikh [Laughter]*. Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian]. 2. **Blynova**, I. A., Zernetska, A. A. (2021). Humor yak riznovyd komichnoho: kryterii vyokremlennia, teorii realizatsii i zasoby vyrazhennia [Humour as a form of the comic: criteria for identification, theories of realisation and means of expression]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Ternopil National University. Series: Philology. Journalism*, *32 (71)*, *1*, *2*, 35–43 [in Ukrainian]. 3. **Herasymenko**, N. V. (2021). Voiuvaty smiiuchys: do pytannia humoru ta satyry v suchasnii voiennii prozi [Fighting with a smile: on the question of humour and satire in contemporary war prose]. *Suchasna filolohiia: tendentsii ta priorytety rozvytku: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Odesa, 21–22 travnia 2021 roku) – Contemporary Philology: Trends and Priorities of Development: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 21–22 May 2021)*. Odesa: Pivdennoukrainska orhanizatsiia «Tsentr filolohichnykh doslidzhen», 14–17 [in Ukrainian]. 4. **Horbach**, O. S. (2017). Onomastykon ukrainskykh satyrychno-humorystychnykh tekstiv kintsia XX-pochatku XXI stolittia [Onomasticon of Ukrainian satirical and humorous texts of the late 20th–early 21st centuries]. *Candidate's thesis.* Kamianets-Podilskyi: Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohiienka [in Ukrainian]. 5. **Yevtushenko**, N. I. (2019). Kalambur yak komponent sytuatyvnoho humoru v opovidanniakh O. Henri [The pun as a component of situational humour in O. Henry's short stories]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, *39*, *3*, 14–18 [in Ukrainian]. 6. **Zholdak**, B. (2015). Ukry [Ukry]. Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-HA [in Ukrainian]. 7. **Zahnitko**, A. P. (2012). *Slovnyk suchasnoi linhvistyky: poniattia i terminy [Dictionary of Modern Linguistics: Concepts and Terms]*. (T. 2). Donetsk: DonNU [in Ukrainian]. 8. **Zahnitko**, A. P. (2011). *Teoretychna hramatyka suchasnoi ukrainskoi movy. Morfolohiia. Syntaksys [Theoretical Grammar of the Modern Ukrainian Language. Morphology. Syntax]*. Donetsk: TOV «VKF «BAO» [in Ukrainian]. 9. **Karpenko**, O. Yu. (2006). Pro literaturnu onomastyku ta yii funktsionalne navantazhennia [On Literary Onomastics and Its Functional Load]. *Zapysky z onomastyky – Notes on Onomastics*, *9*, 68–74 [in Ukrainian]. 10. **Karpenko**, Yu. O. (2006). Humorystychna onomastyka [Humorous Onomastics]. *Movoznavstvo – Linguistics, 2/3*, 19–25 [in Ukrainian]. 11. **Karpenko**, Yu. O. (2003). Humorystychnyi pryntsyp u literaturnii onomastytsi [The humorous principle in literary onomastics]. *Zapysky z onomastyky – Notes on Onomastics*, *7*. Odesa: Astroprynt, 36–45 [in Ukrainian]. 12. **Kobiakova**, I. K. (2007). *Kreatyvne konstruiuvannia vtorynnykh utvoren v anhlomovnomu khudozhnomu dyskursi [Creative Construction of Secondary Formations in English-Language Literary Discourse]*. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian]. 13. **Kosenko**, N. M., Riabovol, S. L. (2018). Funktsionuvannia odynyts povtornoi nominatsii u khudozhnomu teksti [The Functioning of Units of Re-nomination in Literary Texts]. *Problemy zahalnoho i slovianskoho movoznavstva – Problems of General and Slavic Linguistics, 2,* 16–24. [in Ukrainian]. 14. **Kuzmych**, O. Ya. (2015). *Movni zasoby tvorennia komichnoho v ukrainskii prozi kintsia 20 stolittia–pochatku 21 stolittia [Linguistic means of creating comedy in Ukrainian prose of the late 20th–early 21st centuries]. Extended abstract of doctor's thesis.* Lutsk: Skhidnoievropeiskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky [in Ukrainian]. 15. **Matsyuk**, H. (2024). Leksychna baza viiskovykh psevdonimiv ukrainskykh zakhysnykiv: dynamika zmin [The lexical base of military pseudonyms of Ukrainian

defenders: dynamics of change]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia filolohichna – Bulletin of Lviv University. Philological Series*, *76*, 93–107 [in Ukrainian]. 16. **Naumova**, T. M. (2004). *Nominatsiia osoby u satyrychno-humorystychnykh tekstakh Ivana Franka ta Volodymyra Samiilenka [The naming of persons in the satirical and humorous texts of Ivan Franko and Volodymyr Samijlenko]. Extended abstract of doctor's thesis.* Kyiv: KNU imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian]. 17. **Pavlykivska**, N. M., Prokopchuk, L. V. (2020). *Psevdonimy v antroponimiinii systemi ukrainskoi movy [Pseudonyms in the anthroponymic system of the Ukrainian language]*. Ryha: Izdevnieciba "Baltija Publishing" [in Ukrainian]. 18. **Popovych**, A. S. (2008). *Movnostylistychni osoblyvosti ukrainskoi satyrychnohumorystychnoi prozy [Linguistic and stylistic features of Ukrainian satirical and humorous prose]*: monohrafiia. Kamianets-Podilskyi: PP Buinytskyi O.A. [in Ukrainian]. 19. **Semkiv**, R. (2024). Chytannia z humorom: 11 naismishnishykh tekstiv ukrainskoi literatury [Reading with humour: 11 funniest texts of Ukrainian literature]. *Chytomo*. 01.04.2024. Retrieved from https://chytomo.com/chytannia-z-humorom-11-najsmishnishykh-tekstiv-ukrainskoi-literatury/ [in Ukrainian]. 20. **Skolozdra**, O. (2010). Literaturno-khudozhnia onomastyka yak predmet doslidzhennia u vyshchii shkoli [Literary and artistic onomastics as a subject of study in higher education]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia filolohichna – Bulletin of Lviv University. Philological Series*, *50*, 355–360 [in Ukrainian]. 21. **Taranenko**, O. O. (2004). Nominatsiia [Nomination]. In *Ukrainska mova: entsyklopediia [The Ukrainian Language: An Encyclopaedia]* (s. 421–423). Kyiv: Vyd-vo «Ukr. entsyklopediia» im. M. P. Bazhana [in Ukrainian]. 22. **Trofymenko**, T. V. (2016). Suchasna ukrainska literatura pro viinu na Skhodi: poetyka pryhod [Contemporary Ukrainian literature on the war in the East: the poetics of adventure]. *Milion istorii: poetyka pryhod u literaturi ta media: zb. nauk. materialiv konferentsii (Berdiansk, 22–23 veresnia 2016 r.) – A Million Stories: The Poetics of Adventure in Literature and Media: Collection of Conference Proceedings (Berdyansk, 22–23 September 2016)]*. (pp. 162–164). Berdiansk: BDPU [in Ukrainian]. 23. **Ushchapovska**, I. V., Chernysh, Ye. S. (2024). Riznovydy komichnoho ta osoblyvosti yikhnoho movnoho vyrazhennia v anhlomovnykh tvorakh (na materiali tvorchosti T. Pratchetta) [Varieties of the comic and features of their linguistic expression in English-language works (based on the works of T. Pratchett)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Ternopil National University. Series: Philology. Journalism*, *35 (74)*, *4*, *2*, 154–160 [in Ukrainian]. 24. **Chuchka**, P. P. (2001). Ukrainski psevdonimy: status, struktura i funktsii [Ukrainian pseudonyms: status, structure and functions]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho DPU im. V. Vynnychenka. Seriia: Filolohichni nauky – Scientific Notes of the V. Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University. Series: Philological Sciences*, *37*, 232–238 [in Ukrainian]. 25. **Attardo**, S. (2019). Humor in language. *Oxford Research Encyclopedia*, *Linguistics*, 1–25 [in English]. 26. **Attardo**, S. (2001). Humorous Texts: a Semantic and Pragmatic Analysis. Berlin and New York: Mouton de Gruyter [in English]. 27. **Attardo**, S. (ed.). (2017). *The Routledge handbook of language and humor.* Taylor & Francis [in English]. 28. **Attardo**, S. (2020). *The Linguistics of Humor: an Introduction*. Oxford: Oxford University Press [in English]. 29. **Attardo**, S. (2002). Translation and Humour: an approach based on the General Theory of Verbal Humour (GTVH). *The Translator*, *8(2)*, 173–194 [in English]. 30. **Attardo**, S., Raskin, V. (1991). Script theory revis(it)ed: Joke similarity and joke representation model. *Humor, 4,* 293–347 [in English]. 31. **Karpenko,** O., Neklesova, V. (2024). *Dictionary of Ukrainian Onomastic*

Terminology. Sumy: University Book [in English]. 32. **Krikmann**, A. (2006). Contemporery linguistic theories of humor. *Folklore : electronic Journal of Folklore*. Retrieved from https://www.semanticscholar.org/paper/Contemporary-Linguistic-Theories-of-Humour-Krikmann/1875c0451d135530f74f309b01d4d29de32d3782 [in English]. 33. **Matsyuk**, H. (2022). Language and war in Ukraine: Unofficial names in the socio-group "Ukrainian military" as a marker of interpersonal communication. *Onoma*, *57*, 197–216. DOI: 10.34158/ONOMA.57/2022/13 [in English]. 34. **Meyer**, J. C. (2000). Humor as a Double-Edged Sword: Four Functions of Humor in Communication. *Communication Theory*, *10*, 310–331 [in English].

Мацюк Галина Петрівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри загального мовознавства, Львівський національний університет імені Івана Франка; вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна.

E-mail: halyna.matsyuk@lnu.edu.ua

https://orcid.org/0000-0001-8601-4742

Matsyuk, Halyna – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at the Department of General Linguistics, Ivan Franko National University of Lviv, 1 Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine

Дата першого надходження статті до видання – 29 березня 2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування – 18 квітня 2026 р.
Дата публікації статті у виданні – 25 квітня 2026 р.

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Мацюк Г. П. Предметна сфера гумористичної ономастики сьогодні: розбудова теорії та аналіз новітніх номінативних ресурсів. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2026. Вип. 64. С. 108–126. DOI: https://doi.org/10.34142/23127546.2026.64.09

APA: Мацюк, Г. П. (2026). Предметна сфера гумористичної ономастики сьогодні: розбудова теорії та аналіз новітніх номінативних ресурсів. *Лінгвістичні дослідження, 64,* 108–126. DOI: https://doi.org/10.34142/23127546.2026.64.09